

Hudobná kompozícia

Učebné osnovy hlavných predmetov študijného zamerania hudobná kompozícia: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, náuka o nástrojoch (základy inštrumentácie), voľná kompozícia

Platí od školského roku 2023/2024

Druhá časť I. stupňa základného štúdia

nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie (ISCED 2B)

1. ročník druhej časti I. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, náuka o nástrojoch (základy inštrumentácie), voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 3,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 15

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Dynamické stupne, tempové označenia.	<ul style="list-style-type: none"> vedome rozlíšia základné dynamické stupne a tempové označenia,
Hudobný motív (rytmický, melodický a harmonický) a motivická fráza.	<ul style="list-style-type: none"> analyzujú hudobné motívy, prípadne motivické frázy,
Durové a molové stupnice.	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznajú durovú a molovú stupnicu.
Sluchová analýza a improvizácia	
Tempo, nálada, dynamika skladieb.	<ul style="list-style-type: none"> rozlíšia dynamiku, tempo skladieb,
Trojzvuk (durový a molový kvintakord).	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznajú durový, alebo molový charakter akordov, aplikujú dynamické a tempové kontrasty pri jednoduchej improvizácii.
Náuka o nástrojoch	
Farba nástrojov.	<ul style="list-style-type: none"> rozoznajú farbu jednotlivých nástrojov strunových, dychových, bicích nástrojov.
Voľná kompozícia	
Rytmické a melodické motívy.	<ul style="list-style-type: none"> vytvoria vlastné hudobné nápady vo forme krátkych jednohlasných melodických motívov v rozsahu sekundy až kvinty,
Rytmický a melodický zápis.	<ul style="list-style-type: none"> zapíšu vytvorené hudobné nápady,

Dynamika, tempo.

- aplikujú základné dynamické stupne a tempové označenia, rozlíšia hudobno-vyjadrovacie prostriedky (dynamika, tempo).

2. ročník druhej časti I. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, náuka o nástrojoch (základy inštrumentácie), voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 3,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 15

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Hudobná veta (periodická, neperiodická, plynulá).	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú hudobnú vetu, jej stavbu, motivickú štruktúru, prácu s motívom, • určia vrchol hudobnej vety,
Obraty durového a molového kvintakordu.	<ul style="list-style-type: none"> • rozlíšia obraty kvintakordu,
Transpozícia melódie, prípadne sprievodu.	<ul style="list-style-type: none"> • transponujú melódiu do iných tónin.
Sluchová analýza a improvizácia	
Durové a molové stupnice, akordy.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznajú durové a molové melódie,
Orientácia v tónine.	<ul style="list-style-type: none"> • určia stupne tóniny.
Náuka o nástrojoch	
Rozsah nástrojov symfonického orchestra.	<ul style="list-style-type: none"> • určia rozsahy vybraných nástrojov symfonického orchestra.
Voľná kompozícia	
Hudobné vety (jednohlas, prípadne dvojhlas).	<ul style="list-style-type: none"> • vytvoria vlastné hudobné nápady vo forme krátkych jedno alebo dvojhlasných viet v rozsahu oktávy, • zapíšu vytvorené hudobné nápady,
Durová, molová tónina.	<ul style="list-style-type: none"> • rozlíšia a v tvorivom procese používajú durovú alebo molovú tóninu.

3. ročník druhej časti I. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, náuka o nástrojoch (základy inštrumentácie), voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 3,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 15

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Vetné spoje.	<ul style="list-style-type: none"> • zvládnu vetné spoje,
Jednoduchá jednodielna a dvojdielna hudobná forma.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú jednodielnu a dvojdielnu hudobnú formu,
Kadencia (T–S–D–T).	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznávajú základné harmonické funkcie (T, S, D) a ich význam pri tvorbe hudobnej skladby, • utvoria kadenciu so základných harmonických funkcií.
Sluchová analýza a improvizácia	
Intervaly.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznávajú jednotlivé intervaly.
Náuka o nástrojoch	
Farebné kombinácie dvoch nástrojov.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú kombináciu farby dvoch nástrojov.
Voľná kompozícia	
Jednoduchá jednodielna hudobná forma.	<ul style="list-style-type: none"> • vytvoria krátke skladbičky v jednodielnej hudobnej forme na základe určenej tónovej skupiny v durovej alebo molovej tónine, prípadne s použitím stredovekých módov,
Spájanie viet.	<ul style="list-style-type: none"> • zvládnu vetné spoje, • zapíšu krátke skladbičky,
Rôzne typy sprievodných figúr a sprievodu.	<ul style="list-style-type: none"> • vytvoria k melódii jednoduchý sprievod.

4. ročník druhej časti I. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, náuka o nástrojoch (základy inštrumentácie), voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 3,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 15

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Jednoduchá viacdielna hudobná forma.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú jednoduchú viacdielnu formu,
Rôzne druhy kontrapunktu.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú rovnaký, nerovnaký alebo miešaný kontrapunkt a imitačný kontrapunkt,
Kánon.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú kánon.

Sluchová analýza a improvizácia

Krátke jednohlasné melódie.

- zreprodukujú jednoduchú melódiu.

Náuka o nástrojoch

Vzťah melodického a harmonického nástroja.

- analyzujú vzťah melodického a harmonického nástroja.

Voľná kompozícia

Súvetia, dvojdielna alebo aj trojdielna forma.

- vytvoria krátke skladbičky vo viacdielnej hudobnej forme na základe určeného tónového materiálu (tonálne, modálne alebo intervalové konštrukcie) v rozsahu zodpovedajúcom primeraným interpretačným nárokom žiaka ZUŠ a technickým možnostiam vybraného nástroja,
- zapíšu krátke skladbičky vo viacdielnej hudobnej forme,

Krátke imitácie.

Rovnaký, nerovnaký alebo miešaný kontrapunkt a imitačný kontrapunkt.

- aplikujú základné kontrapunktické techniky,
- napíšu skladbičku pre melodický nástroj so sprievodom.

Absolventská skúška

Na konci 4. ročníka druhej časti I. stupňa základného štúdia žiak vykoná absolventskú skúšku, ktorá pozostáva z predstavenia nasledujúcich diel pred komisiou:

- 2 vlastné zapísané melódie,
- 1 krátka vlastná invenčná skladba,
- 1 vlastná skladba alebo aranžmán pre minimálne 2 rozličné nástroje

II. stupeň základného štúdia

1. ročník II. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, inštrumentácia, voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 4,0 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 26

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Variačná technika, variačná forma. Polohy, sadzby. Akordické spoje základných harmonických funkcií.	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú variácie, • dokážu zmeniť polohu aj sadzbu akordu, • zvládnu akordické spoje základných funkcií.
Sluchová analýza a improvizácia	
Akordy durové, molové, zmenšené, zväčšené.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznajú odlišné typy akordov.
Inštrumentácia	
Základné techniky hry na nástrojoch symfonického orchestra.	<ul style="list-style-type: none"> • charakterizujú základné techniky hry na strunových (najmä sláčikových), dychových a bicích nástrojoch.
Voľná kompozícia	
Variačná technika v skladbe, prípadne forma variácií.	<ul style="list-style-type: none"> • aplikujú variačné techniky pri komponovaní vlastných skladieb, či úpravách prípadne parafráz skladieb od iných skladateľov, • napíšu krátku kontrapunktickú formu, napr. kánon.

2. ročník II. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, inštrumentácia, voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 4,0 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 26

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Melodické tóny, obraty základných harmonických funkcií, dominantný septakord a jeho obraty.	<ul style="list-style-type: none"> • zharmonizujú tonálnu melódiu základnými harmonickými funkciami a ich obratmi.

Sluchová analýza a improvizácia

Kvintakord, sextakord, kvartsextakord.

- určia obrat akordu.

Inštrumentácia

Ľudské hlasy.

Zbor a cappella.

Typy zborov.

- rozpoznajú rôzne typy ľudských hlasov,
- vytvoria zborovú sadzbu a capella,
- charakterizujú rôzne typy zborov (mužský, ženský, detský, miešaný zbor),
- charakterizujú niektoré kombinácie vokálnej hudby s inštrumentálnou.

Vokálna hudba s inštrumentálnym sprievodom.

Voľná kompozícia

Deklamácia textu.

- zhudobnia text so správnou deklamáciou,
- dokážu viesť vokálnu líniu,

Dokomponovanie basu k melódii a opačne.

- dokomponujú vrchný, spodný protihlas k danej melódii.

3. ročník II. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, inštrumentácia, voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 4,0 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 26

Obsah**Žiaci****Hudobná teória**

Kontrapunktické variácie.

Modifikované funkcie, mimotonálne akordy.

- analyzujú kontrapunktické variácie,
- využívajú akordy na všetkých stupňoch tóniny a k nim mimotonálne akordy.

Sluchová analýza a improvizácia

Dvojhlas.

Synkopy.

Doškálne vzdialenosti.

- rozlíšia jednoduchý dvojhlas,
- použijú synkopy pri vlastnej improvizácii,
- rozoznajú vzdialenosti tónov aj akordov.

Inštrumentácia

Komorné skladby.

- analyzujú triá, kvartetá, kvintetá a iné skladby pre komorné zoskupenia.

Voľná kompozícia

Viacdielna skladba s použitím minimálne troch odlišných nástrojov.

- aplikujú kontrast v hudobnej tvorbe pri viacdielných skladbách,

- napíšu skladbu pre tri (prípadne viac nástrojov),
- použijú dychové, strunové, klávesové, bicie nástroje, alebo ich kombinácie.

4. ročník II. stupňa základného štúdia

Predmety: hudobná teória (výrazové prostriedky, ich vzťahy), sluchová analýza a improvizácia, inštrumentácia, voľná kompozícia

Počet hodín týždenne: 4,0 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 26

Obsah	Žiaci
Hudobná teória	
Invencia, fugato, fuga, sonátová forma.	<ul style="list-style-type: none"> • poznajú základné kontrapunktické formy a sonátovú formu,
Spájanie akordov všetkých typov príbuzností.	<ul style="list-style-type: none"> • sú schopní spojiť akýkoľvek akord v tonálnej funkčnej systéme,
Alterované akordy.	<ul style="list-style-type: none"> • vedia zmodulovať do všetkých typov tónin,
Tóninový skok, modulácia.	<ul style="list-style-type: none"> • vedia využiť alterované akordy.
Sluchová analýza a improvizácia	
Nepravidelné takty.	<ul style="list-style-type: none"> • aplikujú nepravidelné takty,
Doškálne a nedoškálne vzdialenosti od tonálneho centra.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznajú doškálne aj nedoškálne vzdialenosti od tonálneho centra.
Inštrumentácia	
Aranžovanie skladieb.	<ul style="list-style-type: none"> • aranžujú vlastnú skladbu, prípadne skladbu iného autora, pre väčšie nástrojové obsadenie, prípadne orchester.
Voľná kompozícia	
Jedna väčšia skladba, pre minimálne tri nástroje.	<ul style="list-style-type: none"> • dokážu napísať skladbu väčšieho rozsahu, • vedia využiť aj väčšie nástrojové obsadenie, • sú schopní napísať invenciu, prípadne fugato, alebo fugu.

Záverečná skúška

Na konci 4. ročníka II. stupňa základného štúdia žiak vykoná absolventskú skúšku, ktorá pozostáva z predvedenia nasledujúcich diel pred komisiou:

- 1 väčšia skladba, pre minimálne tri nástroje,
- 2 modulácie.